

Jablonné v Podještědí

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Liberec

Nadmořská výška: 315 m n. m.

Počet obyvatel: 3 598

Adresa URL: www.jablonnevp.cz

Okres: Liberec

GPS souřadnice: 50.765280N, 14.760522E

První pís. zmínka: 1241 (783 let)

PSČ: 471 25

Historie obce Jablonné v Podještědí

V době kolonizace, prováděné od 12. století přicházeli do nově zakládaných osad i kolonisté němečtí. Tato kolonizační aktivita souvisela i s pronikáním rodu Markvarticů do Podještědí. Výraznou postavou tohoto rodu byl Havel z Lemberka, který ve 40. letech 13. století patřil k důvěrníkům krále Václava I. Havlův podpis na listině z roku 1241 s označením „de Yablonni“ je vlastně první prokázaná zmínka o městě, které v té době již zřejmě existovalo. Jablonné nabývalo v pol. 12. stol. zvláštního významu mezi osadami v Podještědí a začalo se měnit na město.

Jablonné mimo jiné vděčilo za svůj význam ve středověku výhodné poloze na obchodní cestě ze Žitavy do Prahy a na několik staletí se stalo i významným obchodním a celním místem. Dokonce zde na krátkou dobu existovala mincovna, ve které se razily tzv. brakteáty. Později k král Karel IV. Zdůraznil význam tohoto celního města (vybíralo se zde tzv. ojné nařízením používat výhradně cesty přes Jablonné pro styk Čech s Lužicí (pokud byl obchodník přistižen na jiné cestě, zboží propadlo ve prospěch pánů z Lemberka) i výstavbou ochranných hradů při její trase. V blízkosti měst si vystavěl Havel své opevněné sídlo hrad Lemberk a po roce 1250 založil se svou manželkou Zdislavou z Křížanova v Jablonném klášter tehdy nové dominikánské řehole.

V následujících staletích město střídalo majitele - po pánech z Lemberka přišel rod Berků z Dubé, od nichž jej 1418 koupili Vartenberkové, záhy se však vrátilo do držení Berků, a to až do roku 1706. Za husitských válek zůstala většina severočeské šlechty, včetně Berků z Dubé a Vartenberků, věrná císaři Zikmundovi. Proto již od počátku válek směřovaly pravidelné husitské nájezdy do severních Čech. Mnozí šlechtici však v průběhu válek, aby se vyhnuli plenění, přešli na stranu husitů, roku 1428 s nimi navázal kontakty také Jan z Vartenberka. V 16. stol. měnilo Jablonné uvnitř berkovského rodu několikrát majitele, došlo však k uklidnění poměrů a obohacení města novými stavbami: špitální kaple sv. Volfanga, zámek Nový Falkenburk, nový pivovar, roku 1596 byla zřízena škola roku 1699 byla zahájena výstavba chrámu sv. Vavřince. Zdislava1.jpg

V průběhu třicetileté války utrpělo město velké škody, roku 1623 byl z Jablonného vypuzen poslední protestantský duchovní a začala tvrdá rekatolizace. Současně město trpělo ničivými průchody vojsk, mnohé cennosti byly odvečeny zejména do Švédska. V 80. letech zahájili dominikáni přestavbu svého zchátralého kláštera. Majitel panství, hrabě František Antonín Berka, poslední mužský potomek slavného rodu s vědomím, že nemá komu odkázat své bohatství, významně finančně podporoval stavbu velkolepého klášterního chrámu sv. Vavřince. Přestože po jeho smrti (1706) nebyla u nástupců, hlavně Pachtů z Rájova, již ochota dokončit dílo s původní zamýšlenou velkorysostí, vznikla stavba, která patří k nejvýznamnějším svého druhu v Čechách. Za josefinských reforem byl v roce 1788 zrušen

dominikánský klášter a téhož roku postihl město ničující požár - v centru města zůstalo stát jen 10 domů. [napoleon.jpg](#)

Obnovu města po požáru narušovaly průchody vojsk za napoleonských válek - Prusů, Rusů, Francouzů, Poláků a Rakušanů. Jablonné navštívil, byť jen na chvíli Napoleon Bonaparte, stalo se tak 19. srpna 1813 při jeho pobytu v Žitavě.

Osobitým způsobem zasáhla do osudů měst 1. svět. válka, kdy již od listopadu 1914 byl na okraji města (v místech dnešního koupaliště) vybudován tábor, ve kterém byli internováni převážně Rusové (celkem 14 000). Smutnou vzpomínkou na toto období je ruský hřbitov v obci Lada v Podještědí, na němž byli pochováni vojáci z Haličské ukrajinské brigády, kteří zde byli v roce 1919 internováni.

Poválečný vývoj Jablonné v Podještědí se příliš nelišil od ostatních městeček v pohraničí. Byl zahájen pokusem o odtržení pohraničních území a zřízení tzv. Provincie Deutschböhmen, v jejíž zemské vládě byl i zdejší rodák Kraus. Konec této epizody učinil až příchod československého vojska do Jablonného v prosinci roku 1918. Ke konci druhé světové války přicházeli do Jablonného uprchlíci jak z východních území, tak i z rozbombardovaného Německa. Poválečná léta byla pro město obdobím velkých změn. Po odsunu většiny Němců se zcela změnilo národnostní složení obyvatel města a okolí. V krátké době se oživil společenský život, ve městě vznikly či obnovily činnost různé spolky a jednoty. Počátkem padesátých let nastaly velké změny v hospodářské sféře - tradiční textilní továrny byly zrušeny a jejich místo zaujal sklářský podnik Preciosa.

